

(p. 183-206), Àlex Broch proporciona una visió prou completa de la trajectòria d'Aritzeta com a acadèmica, una labor que, al capdavant, té potser més relació amb la seva dedicació a la literatura del que sembla, ja que en totes dues dedicacions hi batega, en última instància, el seu compromís amb el país i amb la llengua i la cultura catalanes.

La publicació del llibre *Margarida Aritzeta*, doncs, constitueix la primera gran aportació bibliogràfica a l'estudi de la vida i l'obra de l'escriptora val·lenca. L'únic petit problema és que, com que l'autora continua en actiu, no podem dir que la descripció de les coordenades generals de la seva producció literària s'hagi tancat (aquesta és una servitud inevitable quan s'estudia un escriptor viu). Si hi ha alguna cosa que hi podríem trobar a faltar, potser, és alguna incursió en l'anàlisi lingüística de les seves obres, sobretot tenint en compte que més d'un dels estudiosos que participen al volum destaquen la qualitat de la llengua de la narrativa aritzetiana. Així, Villalonga escriu que «la nostra autora excel·leix lingüísticament» (p. 25), i Martí —que sí que dedica una certa atenció a la qüestió— es refereix a «la cura, la precisió, la riquesa de la llengua en la majoria d'obres de Margarida Aritzeta» (p. 63). No fem, però, cap retret. En tot cas, seria un suggeriment per a futurs treballs.

Tot el món és igual que un escenari

GERARD GUERRA I RIBÓ

INS Pau Casals

gerardguerra@gmail.com

GIBERT, ORTÍN & PUJOL (2021): Miquel M. Gibert, Marcel Ortín i Dídac Pujol (eds.), *Tot el món és igual que un escenari. Estudis d'història, crítica i didàctica del teatre oferts a Enric Gallén en el seu setantè aniversari*, Barcelona: SCLL, IEC; «Treballs de la Societat Catalana de Llengua i Literatura» 22.

Quan un professor com Enric Gallén i Miret (Barcelona, 22 de juny de 1951), doctor en Filologia Catalana (UB) i catedràtic de Literatura catalana i Història de les traduccions (UPF), amb un extens currículum acadèmic i editorial, es jubila de la universitat i, per tant, deixa la investigació (almenys oficialment) i la docència, un país com cal l'acomodaria amb tots els reconeixements possibles. Quaranta anys no són pas cosa de broma. Però, ai las, si el seu àmbit de dedicació són les humanitats, i més concretament les arts escèniques, la situació ja hem vist que és tota una altra, ben diferent de si es tractés, posem pel cas, de la recerca biomèdica. Potser, doncs, per mirar de resoldre el silenci institucional (i la discreció personal) amb què el professor Gallén ha buidat el seu despatx a la facultat, i sobretot per

agrair-li la feina ingent a favor del teatre català, els professors Miquel Gibert, Marcel Ortín i Dídac Pujol, membres també del grup de recerca en Traducció, Recepció i Literatura Catalana de la UPF, van decidir d'editar una publicació recopilatòria amb treballs al voltant de les arts escèniques per tal de regalar el volum en ocasió de la jubilació de Gallén l'estiu del 2021.

Després de la feina encomiable de recopilació i edició, el volum aplega, sota aquest títol d'inspiració barroca, un total de tretze papers, molts dels quals de persones que han rebut directament o indirecta el mestratge del professor Gallén. Així, doncs, hi ha Ramon Bacardit amb un estudi sobre «Guimerà i les propostes del teatre simbolista» en el qual analitza diversos símbols de la dramaturgia del vendrellenc tot relacionant-los amb les composicions d'Enric Morera. Carles Batlle, en canvi, opta per a estudiar les «Perspectives sobre el debat a classe», amb el qual fa tota una teorització de la dialèctica com si es tractés d'un protocol d'actuació o unes instruccions precises per obtenir l'èxit retòric. Anton Carbonell, per la seva banda, ofereix «una ronda per a Pere Quart», un treball dedicat a la dramatització de la poesia del sabadellenc durant els anys 60, quan el poeta renuncia progressivament a l'escriptura dramàtica per centrar-se més en la traducció. Sharon Feldman, des de l'altra banda de l'Atlàntic, presenta un estudi sobre la recepció de *Maria Rosa*, de Guimerà, a Broadway l'any 1914 de la mà de l'actriu Dorothy Donnelly, a qui acompanya durant tots els periples d'aquell any i ens va descobrint els alts i baixos de la seva vida escènica. Francesc Foguet també parteix del mateix 1914 per a centrar el seu paper en la figura de l'escriptor Romain Rolland, de qui fa un repàs de la seva biografia i del seu compromís intel·lectual amb la democràcia i l'antifeixisme, tot centrant-se en el pes que el seu pensament va exercir al país durant els anys vint i trenta. Per seguir amb aquesta línia més política, Ivan Garcia presenta un article sobre les visites que els anys 1966 i 1967 Fabià Puigserver va fer a Polònia, on va rebre la influència de Jerzy Grotowski, i tota la informació que es conserva de l'escenògraf en les fitxes dels serveis secrets polonesos. Tot seguit, David George fa un estudi de la «Traducció, posada en escena i recepció d'*Això ja ho he viscut*, de J. B. Priestley», una producció representada a la Biblioteca de Catalunya l'any 2019 amb direcció de Sergi Belbel i traducció de Martí Gallén, en el qual analitza diversos aspectes tant de la traducció com de les crítiques que va rebre el muntatge. Després d'això, John London ofereix un text en anglès (l'únic del volum) a propòsit del «Amateur Theatre in French Catalonia during World War Two», que se centra en la producció dramàtica de l'escriptora rossellonesa Lúcia Bartre, autora de diverses comèdies força desconegudes entre el gran públic. Joan Martori analitza «L'impacte del teatre d'Ignasi Iglésias a París» amb les representacions de les obres *Els vells* i *Les garses*, en un paper exhaustiu, farcit de documentació i amb tres annexos amb els quals completa l'anàlisi de la recepció. Per la seva banda, Maria Moreno estudia la poètica de la indeterminació en l'obra *Desig* de Josep Maria Benet i Jornet, tot centrant-se en diversos aspectes tant de la construcció del text com de la psicologia dels personatges. En la línia de l'anàlisi textual, Martí Romani fa un estudi comparat de les dues versions

d'*Una història catalana*, de Jordi Casanovas, i la seva recepció en les dues produccions que es van poder veure al TNC, primer a la Sala Tallers i més tard a la Sala Gran. Alba Tomàs basa el seu paper en l'obra *Jàson*, de Josep A. Baixeras, tot analitzant la recreació del mite clàssic en ple segle XX com a forma de centrar-se en la violència i la perversió dels ideals dels personatges. I per últim, però no per això menys important, Jordi Vilaró centra el seu estudi en la recepció del muntatge *Todos eran mis hijos*, d'Arthur Miller, a la Barcelona de postguerra, sense perdre de vista la recepció del muntatge en d'altres països.

Com es veu, doncs, és un recull ben complet i variat. Al meu entendre, aquesta heterogeneïtat és un dels seus mèrits principals; una mescla tant en la procedència geogràfica dels autors com en les seves inquietuds i, per què no dir-ho, també les seves edats, des d'investigadors consolidats com David George o Anton Carbonell fins a joves investigadors com Maria Moreno o Martí Romaní, amb molt de camí per recórrer. Alhora, conté una representació ben completa de les línies de recerca de tots ells, que aprofiten el llibre per a seguir aprofundint en els temes que els resulten més importants. Tots els treballs estan escrits amb el rigor científic esperable en aquests casos, sovint amb un aparat de notes i una bibliografia ben nodrits. Alhora, els estudis abracen un període prou ampli de la història teatral del país, des de textos de Guimerà i Iglésias fins al més recent de Jordi Casanovas. La representació, doncs, és completa i variada perquè en un sol volum s'hi vegin alguns dels aspectes més rellevants de la tradició escènica catalana. Si hagués de posar algun però al volum podria ser en l'àmbit de les absències: tant el de la quota femenina (tres dones i deu homes signen els diversos treballs, i només dos dels estudis se centren en dones) com en el de la quota d'alguna altra especialitat escènica diferent del teatre de text, per exemple el circ, la màgia o l'òpera. Però més enllà d'aquests matisos, el volum és molt complet i permet de fer-se una idea de quin pot ser el futur de la investigació teatral a casa nostra.

Miscel·lània d'homenatge a Joan Julià-Muné

XÈNIA ÁLVAREZ URBANEJA

Universitat de Barcelona

xeniaalvarezurbaneja@gmail.com

MARTA TIMONEDA-FONFRIAS

Universitat de Barcelona

martatimonedafonfrias@gmail.com

FONT MARTÍ, PUIG TARRÉ & VENY-MESQUIDA (2023): Mar Font Martí, Maite Puig Tarré i Joan R. Veny-Mesquida (eds.), *In memoriam Joan Julià-Muné. Miscel·lània d'homenatge*, Lleida: Aula Màrius Torres & Pagès editors; «Trossos» 12.